

врегулювання порядку провадження в кримінальних, цивільних та адміністративних справах (складність справи, особливе громадське значення справи, достатні докази тощо).

3. Оціночні поняття, що використовують тільки в процесуальному праві (істотне порушення закону, односторонність або неповнота судового слідства, невідповідність призначеного судом покарання тяжкості злочину і особи винного тощо).

Залежно від суб'єкта, що оперує оціночними поняттями, наприклад в кримінальному процесі, можуть бути сформовані такі групи:

1. Оціночні поняття, що використовують виключно слідчі: явні сліди злочину, випадки, що не терплять зволікання, щодо допиту обвинуваченого в нічний час.

2. Тільки прокурор, витлумачивши поняття "у необхідних випадках", може прийняти рішення про особисте провадження окремих слідчих дій або розслідування справи в повному обсязі.

3. Лише суд (суддя) оперує такими оціночними поняттями, як "важка хвороба засудженого", "обставини, що можуть негативно вплинути на неповнолітнього".

4. Більшість же оціночних понять тлумачаться і слідчим, і прокурором, і судом в одній стадії кримінального процесу (коли прийняте слідчим рішення вимагає санкції прокурора, або його законність і обґрунтованість перевіряються судом у стадії досудового слідства) або в наступних стадіях (наприклад, достатність доказів аналізується спочатку слідчим, а потім прокурором, після чого цю сукупність доказів оцінює і суд).

5. Власне розуміння окремих оціночних понять можуть приводити у своїх клопотаннях, скаргах інші учасники кримінального процесу, не наділені владними повноваженнями. Це належить до понять достатності доказів, законності та обґрунтованості проведених слідчих дій та прийнятих рішень.

Підставою класифікації оціночних понять виступають і виконувані ними функції. За вказаною підставою слід виділити:

1. Оціночні поняття, що допускають за певних умов відступу від загального порядку провадження в справах (винятковий випадок, випадок, що не терпить зволікання тощо).

2. Оціночні поняття, що дозволяють урахувати обставини конкретної справи (у разі необхідності тощо).

3. Оціночні поняття, що є підставою прийняття окремих процесуальних рішень, провадження деяких процесуальних дій (достатні дані, достатні підстави вважати тощо).

4. Оціночні поняття, що виступають умовою прийняття низки процесуальних рішень (складність справи, тяжке захворювання, тривалий термін, тривалий час тощо).

5. Оціночні поняття, які регламентують оцінку доказів (належність, допустимість, достовірність, достатність доказів).

Перелік критеріїв розмежування оціночних понять, наведений вище, не є вичерпним. Видається, що можуть бути знайдені й інші підстави їхньої класифікації.

УДК 629.73(091)(043.2)

Головко С.Г.,
к.і.н., доцент,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Собкова В.В.,
старший викладач,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ОСОБИСТІСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ В ІСТОРІЇ РАКЕТНО-КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Серед перших теоретиків-піонерів космонавтики важливе місце займає Юрій Кондратюк (Олександр Шаргей), талановитий інженер та дослідник. Олександр Шаргей народився в Полтаві, де ще будучи гімназистом розпочав працювати над рукописом "Тим, хто буде читати, щоб будувати", де виклав ідеї про реактивний рух та використання реактивних приладів для космічних польотів. Дослідник детально розглядає конструкцію ракети. До сьогодні є актуальною його пропозиція з використання енергії Сонця для отримання ракетного палива (розщеплення води на складові). У 1929 р. вчений власним коштом видав працю "Завоювання міжпланетних просторів", у якій узагальнив свої дослідження. Коли розпочалася Велика Вітчизняна війна, Юрій Кондратюк пішов добровольцем на фронт, де загинув у лютому 1942 р. на Кривцівському плацдармі. Ім'ям відомого співвітчизника названо кратер на поверхні Місяця та одну з малих планет Сонячної системи. Вчений дослідив будову реактивного двигуна, типи палива для реактивного двигуна, використання гіроскопів для орієнтації космічного апарату, позаземні станції та їх обслуговування, висунув ідею польоту до тіл Сонячної системи за допомогою спеціальної схеми, яку пізніше назвуть "зоряною трасою Кондра-

тюка". Саме за нею було здійснено програму "АПОЛЛОН", яку розробили американські вчені, і яка завершилася виходом людини на поверхню Місяця.

В одному часовому періоді з Ю. Кондратюком працював піонер ракетобудування Георгій Лангемак. Він народився у м. Старобільську Харківської губернії. У 1934-1937 роках Г.Е.Лангемак – заступник начальника і головного інженера Реактивного науково-дослідного інституту. Разом з Борисом Петропавловським Георгій Лангемак був головним конструктором реактивних снарядів на твердому паливі, які стали основою створення снарядів для відомих гвардійських мінометів – "Катюш". Г. Лангемак автор кількох наукових праць.

Координатором великої групи дослідників реактивного руху та конструкторів ракет став видатний вчений і організатор Сергій Корольов, який народився у місті Житомирі, навчався в Київському політехнічному інституті. У 1923 р. С. Корольов сконструював свій перший планер, який авіаційно-технічний відділ визнав придатним для побудови. У 1932 р. С.Корольов став керівником Групи дослідження реактивного руху. У 1946 р. став головним конструктором балістичних ракет дальньої дії, а в 1947 р. – членом-кореспондентом Академії артилерійських наук. У 1954 р. С.Корольов вніс пропозицію щодо створення та запуску штучного супутника Землі, яка й була реалізована через 3 роки, у жовтні 1957. Перший штучний супутник Землі був виконаний у вигляді сфери масою 83,6 кг та діаметром 580 мм і мав чотири антени довжиною 2,4-2,9 м. Перший супутник проіснував 92 доби і здійснив біля 1400 обертів навколо Землі. У 1958 р. вченого обрано академіком академії наук СРСР, а з 1959 він працює над автоматичною станцією "Луна-1". Величезним успіхом та результатом багатолітньої напруженої роботи колективу, очолюваного вченим, став запуск космічного корабля з першим космонавтом Юрієм Гагаріним на борту у 1961 р.

У листопаді минулого року відзначалася 100-та річниця з дня народження Михайла Янгеля, відомого вченого-конструктора у галузі космонавтики. У 1938 р. М.К. Янгель поїхав до США у складі представництва для ознайомлення з кращими авіаційними зразками. Після навчання в академії розпочинається співпраця М.К.Янгеля та С.П.Корольова. У 1954 р. М. Янгеля призначено головним конструктором одного з провідних конструкторських бюро (КБ) "Південне" в Україні. КБ було створене у Дніпропетровську у 1954 р. як одне з головних підприємств СРСР з виробництва стратегічних бойових ракет, а згодом космічних систем. Науковий потенціал, організацькі здібності дозволили М.Янгелю перетворити очолюване ним КБ у колиську сміли-

вих ідей, що втілювалися на практиці. Під керівництвом М.Янгеля розроблялися нові ракетно-космічні системи. З 1954 до 1971 р. М.Янгель працював головним конструктором КБ "Південне", яке сьогодні носить його ім'я.

Реактивні двигуни є одними з найважливіших вузлів ракетно-космічних систем. Над їх розробкою та вдосконаленням працювало багато конструкторів. Серед них Валентин Глушко, який народився в Одесі. Разом зі своїми співробітниками В.Глушко займався підбором ефективних компонентів ракетного палива. У 1974 р. на базі дослідних конструкторських бюро В. Мішина, та інших наукових й виробничих організацій, було створено науково-виробниче об'єднання "Енергія". Керівником і генеральним конструктором став Валентин Глушко. Наукові співробітники "Енергії" здійснили проекти "Союз" – "Аполлон", було виведено на орбіту станції "Салют" другого покоління, пілотований корабель "Союз – ТМ", безпілотний "Прогрес". Найбільшим досягненням стало створення ракети-носія "Енергія" та корабля багаторазового використання "Буран". Народження цієї нової ракетно-космічної системи пов'язано з ім'ям її генерального конструктора В. Глушка. Головними конструкторами ракети та двигунів були Сергій Корольов та Валентин Глушко. Співпраця видатних вчених тривала багато років.

Розвиток ракетно-космічної галузі вимагав і надалі потребує об'єднання значних зусиль великої когорти вчених та конструкторів із різних країн, серед яких, незважаючи на економічні негаразди, помітну роль може відігравати і наша держава, яка має потужний науковий та технологічний потенціал, необхідний для подальшого ефективного дослідження та освоєння космічного простору.

Література:

1. Іванов І.І. Підкорювачі космосу. – К.: Освіта, 2012. – 250 с.
2. Аксиоми для нащадків: Українські імена у світовій науці. Зб. нарисів / Упоряд. О.К.Романчук. – Львів: Меморіал, 1992. – 544 с.